

На двох стільцях не всидіти

Чи вдасться Бразилії відстоювати свої інтереси через БРІКС за такого активного порядку денного Китаю?

Луїс Інасіу Лула да Сілва був президентом Бразилії, коли БРІКС тільки формувався, відтоді він стежить за його розвитком як батько за дорослішанням сина. Лула вважає БРІКС ефективним інструментом посилення ролі Бразилії на міжнародній арені, а також можливістю для себе стати світовим лідером. Але чи подобається батькові те, що він бачить?

Після саміту БРІКС у Йоганнесбурзі перед Бразилією постали нові виклики, які їй доведеться приймати найближчим часом.

Антиамериканський сентимент дедалі більше штовхає країну в обійми Китаю та Росії, які переслідують власні інтереси і не планують посилювати роль Бразилії. Глава КНР Сі Цзіньпін сам бажає стати лідером Глобального Півдня, і суперники тут йому ні до чого.

Саміт закінчився запрошенням до блоку шести нових країн – Саудівської Аравії, Арабських Еміратів, Аргентини, Єгипту, Ірану, Ефіопії – та обіцянкою розглянути можливість запровадження спільної валюти. Нові учасники вигідні насамперед Китаю та Росії, які шукають собі нових союзників, а також створюють протипагу Заходу. Розширення блоку до планів Бразилії не входило (можливо, за винятком запрошення Аргентини), проте Лула да Сілва погодився на це в обмін на підтримку Китаю в наданні постійного членства Бразилії в Раді Безпеки ООН.

Роль бразильської демократії в клубі з диктатурами викликає багато запитань

А ось роль бразильської демократії в клубі з диктатурами викликає багато запитань. За словами Лули, Бразилія завжди орієнтувалася на багатополарний світ і виправдовує розширення БРІКС створенням «більш справедливого» світу, де будуть представлені країни, які «не знайшли себе в інститутах, що встановилися після Другої світової війни». При цьому Бразилія хоче

залишитися в хороших відносинах зі США та іншими західними країнами. І тут активна участь в антизахідній коаліції, яку прагне створити Китай, може негативно вплинути на баланс, який Бразилія прагне зберегти.

Проти західних санкцій

Важливо зазначити, що Бразилія не підтримує Захід у плані санкцій щодо Росії та Білорусі. Ба більше, незважаючи на запроваджені санкції, вона продовжує купувати калійні добрива у цих країн і навіть намагається домовитися із західними партнерами про їх послаблення.

Оскільки Бразилія посідає четверте місце у світі за споживанням калійних добрив, їх постачання з Білорусі є для неї пріоритетним напрямком. Так, у 2021 році Бразилія споживала 45,85 млн тонн калійних добрив, з яких 85 відсотків було імпортовано з Канади (32 відсотки), Білорусі (18 відсотків), Росії (18 відсотків) і Китаю (12 відсотків). Також у 2021 році Бразилія імпортувала 12,8 млн тонн хлористого калію: 18,7 відсотка імпортовано з Білорусі. Санкції, накладені на Росію за військове вторгнення в Україну, призвели до великих проблем із постачанням добрив, а також різкого зростання цін. Але це не зупинило Бразилію: за перші сім місяців 2022 року загальний обсяг закупівель добрив становив 59 відсотків від загального річного обсягу закупівель, а в трійці найбільших постачальників опинилася Білоруська калійна компанія.

Свій намір до активної співпраці з Білоруссю Бразилія підтвердила нещодавною зустріччю посла Бразилії в Білорусі Бернарда Жоржа Леопольда де Гарсія Клінгла з Олександром Лукашенком. Примітно, що під час зустрічі посол не згадав про військовий напад Росії на Україну, але висловився про «протистояння, яке сьогодні відбувається між Росією і західними державами». Також він висловив готовність Бразилії до участі в діалозі щодо врегулювання конфлікту і запросив до цього діалогу Лукашенка. Він зі свого боку запросив президента Лулу да Сілву відвідати Білорусь з метою визначення дорожньої карти їхніх взаємин.

*Бразилія не
налаштована активно
шукати нових
постачальників*

Посол Бразилії також заявив про старання Бразилії зняти санкції з «Білоруськалію». Він аргументує подібне лобіювання тим, що поставки калійних добрив мають стратегічне значення для світової продовольчої безпеки: Бразилія посідає четверте місце у світі за

*калійних добрив, а
сподівається на
поступки з боку західних
партнерів*

виробництвом сільськогосподарської продукції та, незважаючи на складнощі, 2022 року експортувала рекордні 43,2 млн тонн зернових, що майже вдвічі перевищує обсяг експорту 2021 року. З подібної заяви випливає, що Бразилія не налаштована активно шукати нових постачальників калійних добрив, таких як Канада і США, а сподівається на поступки з боку своїх західних партнерів.

Війна в Україні також помітно похвалила виробництво пшениці в Бразилії: через санкції, накладені на Росію, а також складнощі з експортом з України через російські воєнні дії Бразилія експортувала рекордні 3,1 млн тонн.

Не тільки калійні добрива є пріоритетом Бразилії в торгівлі з Білоруссю. Згідно із заявою посла Бразилії, планується продовження або навіть збільшення поставок до Білорусі літаків Embraer, які Бразилія постачала для компанії «Белавіа». Для свого авіабудування Embraer використовує деталі, що виробляються також країнами, які запровадили санкції щодо Росії та Білорусі, що не дає Бразилії продавати літаки Білорусі.

Таким чином, прикриваючись гаслами Глобального Півдня про продовольчу безпеку, Бразилія буде всіма силами намагатися повернутися до досанкційного співробітництва, а то й поліпшити торгівлю з Білоруссю.

Чи вдасться Бразилії відстоювати свої інтереси через БРІКС за такого активного порядку денного Китаю, покаже час. Зараз державі важливо визначити, як у блоці, який дедалі більше формує протипагу Заходу і розширюється за рахунок авторитарних режимів, вибудовувати стосунки зі своїми західними партнерами, насамперед зі США. Малоімовірно, що Бразилії вдасться всидіти на двох стільцях, граючи за правилами Заходу і Китаю одночасно. А час, коли Бразилії доведеться зробити вибір, дуже швидко настає.



Ольга Алешко-Лесселс

Бразилія

Ольга Алешко-Лесселс (Olga Aleszko-Lessels) - наукова співробітниця центру досліджень EAST Center. Її дослідження зосереджені на зовнішній політиці Білорусі, країнах БРІКС та аналізі ЗМІ. Організовує заходи для зміцнення громадянського суспільства та арт-виставки для обговорення складних питань.

